

KONTAKT

Pismo Zjednoczenia Polskiego w Helsinkach

MAJ — CZERWIEC — LIPIEC 2015

NR 2-2015

ZAPRASZAMY NA SPOTKANIE

* **17 maja o godz. 17-tej**, w sali parafialnej św. Henryka, przy ulicy Puistokatu 1, odbędzie się ostatnie przedwakacyjne spotkanie towarzyskie. Tematem będzie **695-ta rocznica koronacji w katedrze na Wawelu Władysława Łokietka** na króla Polski (1320), oraz **110-ta rocznica urodzin Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego** (1905 – 1953), polskiego poety, satyryka, dramaturga.

Władysław I Łokietek żył w latach 1260 - 1333. Książę Kujawski z mazowieckiej odnogi dynastii Piastów wstąpił się odzyskaniem korony polskiej w 1320 roku. Ponowne podniesienie rangi polskiego dominium Piastów do statusu królestwa stanowiło podstawę dla późniejszego rozwoju administracji kraju za panowania jego następcy, Kazimierza III Wielkiego i budowy potęgi Królestwa Polski za Jagiellonów. Jednocześnie panowanie Władysława I Łokietka było okresem niespokojnym w warunkach feudalnego rozbicia kraju a także okresem rozpoczęcia długotrwałych zmagania z Zakonem Krzyżackim i czasem pierwszego sojuszu z Litwą, który w późniejszych czasach ostatecznie przerodzi się we wspólne państwo - Rzeczpospolitą Obojga Narodów.

Konstanty Ildefons Gałczyński, pseudonim Karakuliambro (ur. 23-go stycznia 1905 w Warszawie, zm. 6-go grudnia 1953 w Warszawie). Najbardziej znany za sprawą paradramatycznej serii podszytych absurdem humoresek Teatrzyk Zielona Gęś, w której pojawiła się galeria postaci takich jak Porfirion Osielek, Piekielny Piotruś, Hermenegilda Kociubińska czy Zielona Gęś.

A ten wierszyk pewnie wszyscy pamiętamy:

Wróbelek jest mała ptaszyna,
wróbelek istotka niewielka,
on brzydką stonogę pochłania,
lecz nikt nie popiera wróbelka.

Więc wołam: Czyż nikt nie pamięta,
że wróbelek jest druh nasz szczerzy?!

Kochajcie wróbelka dziewczęta,
Kochajcie do jasnej cholery!

Powiedzieli o Gałczyńskim:

- Jarosław Iwaszkiewicz "Był żarliwy, był lekki, był mądry, był kochający, był pełnym człowiekiem i poetą doskonałym..."

- Jerzy Giedroyc "Był to zabawny cygan, rozbijający człowieka i świetny poeta, któremu dużo można wybaczyć za Bal u Salomona czy inne wiersze..."

Potem nadejdzie LATO i trzymiesięczna wakacyjna przerwa, więc **życzymy wszystkim już teraz pięknych urlopów, dalekich wojaży, wesołych przygód i szczęśliwych powrotów!**

* Zaraz po przerwie zapraszamy na powakacyjne spotkanie w plenerze **13-go września o godz. 12-tej** w Luukki tradycyjny jesienny piknik, polskie kiełbaski, grzybobranie itd. *Serdecznie zapraszamy! Zarząd ZP*

W numerze:

Str.1 Aktualności,

Str.2 Kwietniowe rocznice —Jan Paweł II,

Str.3 cd. JP II, Jan Długosz

Str.4 Polonia w Turku, Dzień Matki, Iyhysti suomeksi.

KWIETNIOWE SPOTKANIE

W kwietniu minęła 10-ta rocznica śmierci JP II i pierwsza rocznica kanonizacji. Na spotkaniu wspominaliśmy "naszego papieża"; Jurek zebrał i przygotował dla nas obszerny elaborat, zawierający bogaty materiał, ogromną ilość informacji z życia JP II. Dla tych, którzy nie mogli wziąć udziału w spotkaniu zamieszczamy bardzo skróconą wersję.

Jan Paweł II, Karol Józef Wojtyła, urodził się 18 V 1920 w Wadowicach. Zmarł 02 IV 2005 w Rzymie. Został wybrany papieżem na konklawie dnia 16.10.1978. Teolog, filozof, etyk. Po maturze w Wadowicach studiował w latach 1938-39 filologię polską na Uniw. Jagiellońskim. Był aktorem (Studio 39, Teatr Rapsodyczny). Podczas okupacji 1940-44 pracował fizycznie w kamieniołomach Zakładów Chemicznych Solvay w Krakowie. W latach 1942-45 uczestniczył w tajnych kompletach Wydziału Teologicznego UJ. W roku 1946 ukończył teologię i otrzymał święcenia kapłańskie. Studia teologiczne kontynuował na Angelicum w Rzymie, gdzie zrobił doktorat.

Po powrocie do kraju pracował w latach 1948-51 jako wikariusz w Niegowici k. Bochni, oraz w Krakowie jako duszpasterz akademicki. W 1953 habilitował się na UJ. Od 1954 prowadził wykłady z teologii moralnej i historii doktryn etycznych na KUL. Uprawiał też silnie zintelektualizowaną twórczość literacką (pod pseudonimami Andrzej Jawień, Stanisław Andrzej Gruda, Piotr Jasień). W 1958 mianowany biskupem pomocniczym archidiecezji krakowskiej. 30 XII 1963 został mianowany arcybiskupem i metropolitą krakowskim. Uczestniczył w pracach II Soboru Watykańskiego. W roku 1967 został kardynałem. Jako arcybiskup krakowski dokonał reorganizacji struktur archidiecezji, zreformował kurie, zainicjował synody: archidiecezjalny i metropolitalny. Popierał ruch ekumeniczny i dialog międzyreligijny; był mecenasem nauki i kultury oraz autorytetem moralnym dla wiernych i działaczy opozycji demokratycznej, której

inicjatywy wspierał. Pełnił ważne funkcje w Kościele, w Polsce i w świecie. Wielokrotnie wybierany do Rady Sekretariatu Synodu Biskupów.

16 X 1978 wybrany na papieża; jako pierwszy od 458 lat papież, spoza Włoch, przyjął imię Jan Paweł II na znak pragnienia kontynuacji dziedzictwa 3 bezpośrednich poprzedników (Jana XXIII, Pawła VI, i Jana Pawła I). W czasie Jego pontyfikatu ogłoszono Katechizm Kościoła katolickiego, przeprowadzono reformę prawa kanonicznego. Poprzez reorganizację Kurii Rzymskiej nastąpił proces umiędzynarodowienia kolegium kardynalskiego. Przyspieszenia nabrał dialog ekumeniczny i międzyreligijny. Papież po raz pierwszy w dziejach, złożył wizytę w synagodze (1986) i w meczecie (2001) Z jego inicjatywy zorganizowano w Asyżu Światowy Dzień Modlitwy o Pokój (1986) Wzięli w nim udział przedstawiciele niemal wszystkich religii świata. J.P.II wzmocnił posoborową Instytucję Synodu Biskupów (po raz pierwszy odbyły się synody kontynentalne, 2-krotnie Synod dla Europy oraz synody: dla Afryki, obu Ameryk, Azji i Australii), Papież wprowadził do kalendarza Kościoła powszechnego kilka nowych uroczystości, m. in. Światowy Dzień Młodzieży i Światowy Dzień Chorego. Był również reformatorem religijnym, zmodyfikował tradycyjną modlitwę różańcową, ożywił kult Bożego Miłosierdzia.

Szczególną cechą pontyfikatu Jana Pawła II, było pielgrzymowanie; papież odbył 104 podróże zagraniczne, m. in.: do Izraela, muzułmańskiej Syrii, prawosławnej Grecji, na Kubę i do państw byłego ZSRR (Ukraina, Litwa, Łotwa, Estonia, Gruzja, Kazachstan, Armenia) oraz ok. 150 pielgrzymek na terenie Włoch. Papież kilkakrotnie odwiedził też Polskę: 1979, 1983, 1987, 1991 (2-krotnie), 1995 (nieoficjalnie), 1997, 1999 i 2002.

Podczas jego pontyfikatu Polska nawiązała stosunki dyplomatyczne ze Stolicą Apostolską (1989), podpisano również konkordat (1993 ratyfikacja 1998). Zagraniczne pielgrzymki J.P. II miały także zdaniem wielu komentatorów, konsekwencje społeczno-polityczne. Papieżowi przypisuje się wpływ na procesy demokratyzacji w krajach rządzonych przez dyktatury (np. Filipiny, Haiti, Chile i Paragwaj), a zwłaszcza na upadek komunizmu (przyczyniły się do tego jego pielgrzymki do Polski, poparcie udzielone Solidarności, oraz nauczanie, w którym wiele miejsca poświęcał prawom człowieka), W uznaniu zasług dla RP w roku 1993 J.P.II został odznaczony Orderem Orła Białego.

Istotne znaczenie miały papieskie inicjatywy, których celem było za prowadzenie pokoju, np. podczas wojny w Zatoce Perskiej i na Bałkanach. W czasie pontyfikatu papieża J.P.II poważnie wzrósł autorytet papieżstwa (również politycznie), a Stolica Apostolska nawiązała stosunki dyplomatyczne z wieloma państwami (m.in. z Izraelem, USA i Rosją). Papież 2-krotnie odwiedził siedzibę ONZ w Nowym Jorku (1979, 1995).

W dniu 13 maja 1981, podczas audiencji generalnej na Placu św. Piotra w Rzymie, Jan Paweł II został postrzelony przez tureckiego zamachowca Mehmeta Ali Ağcę. Wierni dostrzegli pewien niezwykły związek. Za-

mach miał miejsce 13 maja, dokładnie o tej samej godzinie i minucie, co pierwsze objawienie Matki Boskiej w Fatimie w roku 1917. Potem wielokrotnie cierpiał z powodu różnorodnych dolegliwości będących następstwem postrzału. Papież nigdy nie ukrywał swoich niedomagań przed wiernymi, ukazując wszystkim oblicze zwykłego człowieka poddanego cierpieniu. Istotnym elementem papieskiej wizji rozwoju chrześcijaństwa były kanonizacje i beatyfikacje. Wśród blisko 2 tys. świętych i błogosławionych wyniesionych na ołtarze przez J.P.II było 9 świętych z Polski.

Papież cieszył się w świecie dużą popularnością, w spotkaniach z nim uczestniczyły tłumy wiernych. Jednocześnie jego nauka budziła opór niektórych środowisk w Kościele, zarzucających mu konserwatyzm etyczny i konserwatyzm religijny. W historię Kościoła J.P. wpisał się m. in. jako autor idei nowej ewangelizacji, orędownik pojednania religijnego, sprawiedliwości społecznej i godności człowieka. Również jako papież Wielkiego Jubileuszu Roku 2000, który dokonał rachunku sumienia i publicznie wyznał winy Kościoła, oraz przyczynił się do integracji katolicyzmu w skali świata. W 2004 papież został uhonorowany nagrodą Karola Wielkiego.

Pontyfikat J.P. był jednym z najdłuższych w historii Kościoła. W ostatnich miesiącach życia Jan Paweł II wzbudzał powszechny szacunek stosunkiem do własnego cierpienia. Umierał właściwie na oczach świata. W tym czasie modlili się za niego wyznawcy innych religii (zwłaszcza Żydzi i muzułmanie). Jego pogrzeb był wielką manifestacją jedności (uczestniczyło w nim, wg różnych szacunków, 2-5 mln. osób, w tym wielu przedstawicieli innych wyznań i religii, oraz oficjalne delegacje z ok. 150 państw). Zebrani domagali się od Kościoła rychłej kanonizacji. Po śmierci J.P.II nazywany został Wielkim. 13 V 2005 pap. Benedykt XVI ogłosił decyzję o rozpoczęciu procesu beatyfikacyjnego swego poprzednika. Proces beatyfikacyjny Jana Pawła II był jednym z najkrótszych w historii Kościoła, rozpoczął się miesiąc po pogrzebie, a zakończył się sześć lat po śmierci, zaś proces kanonizacyjny zakończył się trzy lata po beatyfikacji, dziewięć lat po śmierci.

JAN DŁUGOSZ

Wiosną tego roku mija 535 rocznica śmierci i 600 rocznica urodzin (brak daty dziennej) Jana Długosza (1415 - 1480), Polskiego historyka, dyplomaty i duchownego.

Urodził się w 1415 r. Ojciec, Jan Długosz z Niedzielska, który za zasługi położone w bitwie pod Grunwaldem otrzymał starostwo brzeźnickie z dwiema żonami, miał 12-cioro dzieci, wśród których było 3 Janów.

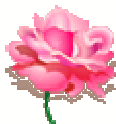
Jan Długosz, który w historii miał zapisać się jako ojciec polskiej historiografii, początkowo uczył się w szkole parafialnej w Nowym Korczynie, gdzie ojciec był starostą od 1421 r. Następnie przez trzy lata studiował na Akademii Krakowskiej. Tę uczelnię opuścił nie uzyskując żadnego stopnia naukowego i jako notariusz publiczny trafił na dwór biskupa krakowskiego, Zbigniewa Oleśnickiego. Był jego zaufanym współpracownikiem, sekretarzem i kanclerzem w latach 1433–1455. W 1436 został kanonikiem krakowskim. Po śmierci Oleśnickiego służył królowi Kazimierzowi Jagiellończykowi a od 1467 roku był wychowawcą synów królewskich: Władysława, Kazimierza, Jana Olbrachta, Aleksandra, Zygmunta i Fryderyka. Uczestnik wielu poselstw zagranicznych: w 1449 do Rzymu, 1467 do Czech, 1469 na Węgry, 1478 do Wyszegradu.

W 1471 roku poprowadził Władysława II Jagiellończyka na koronację do Pragi, odmówił jednak wówczas objęcia arcybiskupstwa praskiego. Wysunięty przez Kazimierza Jagiellończyka na stanowisko arcybiskupa lwowskiego nie doczekał papieskiego zatwierdzenia, które przyszło już po jego śmierci. Zmarł 19 maja 1480 roku w Krakowie. W 1880 roku jego szczątki przeniesiono z katedry wawelskiej do Krypty Zasłużonych na Skałce.

Autor licznych publikacji historycznych, w tym najśłynniejszego dzieła *Annales seu cronicae incliti Regni Poloniae* (*Roczniki, czyli kroniki sławnego Królestwa Polskiego*), obejmującego historię Polski od najdawniejszych czasów do 1480. W skład tego dzieła wchodzi „Chorographia Regni Poloniae”, która stanowi unikatowy dokument ówczesnych czasów przedstawiający dokładniejszy obraz ziemi, a zwłaszcza hydrografię ziem polskich, oraz potwierdza zdumiewającą wiedzę i wszechstronność jaką dysponował Jan Długosz, stawiając go na czele jako jednego z najwybitniejszych polskich geografów.

POLONIA W TURKU

Msza po polsku odbyła się tym razem wyjątkowo, dopiero w drugą niedzielę miesiąca. Zaraz po niej, nastąpiło w sali parafialnej spotkanie Polonii, przy kawie i przyniesionych słodyczach. Zebranych w imieniu zarządu powitała sekretarz Dorota Bracha. Poinformowała też o występach w Turku w dniach od 24 do 26 kwietnia, Zespołu Akademickiego Pieśni i Tańca „Jedliniok” z Uniwersytetu we Wrocławiu. *Zdzisław Mackiewicz*

Z okazji Dnia Matki wszystkim Matkom, Mamom, Matusiom, Mateczkom serdeczne życzenia składa Zarząd ZP.

Spotkanie z matką

(fragmenty) K. I. Gałczyński

Ona mi pierwsza pokazała księżyc
i pierwszy śnieg na świerkach,
i pierwszy deszcz.

Byłem wtedy mały jak muszelka,
a czarna suknia matki szumiała jak Morze Czarne.

Noc.

Dopala się nafta w lampce.
Lamentuje nad uchem komar.
Może to ty, matko, na niebie
jesteś tymi gwiazdami kilkoma?

Albo na jeziorze żaglem białym?
Albo fala w brzegi pochyłe?
Może twoje dłonie posypały
mój manuskrypt gwiazdzistym pyłem?

A może jest południową godziną,
mazur pszczoł w złotych sierpnia pokojach?
Wczoraj szpilkę znalazłem w trzcinach --
od włosów. Czy to nie twoja? .....

.... Lato w lesie. Ciemność zielona w świerkach

Szałwia. Zajęczy szczaw.

Niebo obłoki zdejmuję. Ptak zerka.

Trzmielę brzęczą wśród traw.

Motyle żółte i białe, jak latające listy.

Cisza i światło

A tam dalej i dalej, za tym pagórkem piaszczystym,
też jest lato.

Niebo to jest małe miasteczko w niedziele,
gwiazdy gapią się na ziemię z okien,
a wiadomo, że gwiazd jest wiele
i że wszystkie są niebieskookie.

A tam w rogu, w mieszkaniu z balkonem,
w jednym oknie, gdzie kwiat czerwony,
a to drugie okno z drugim kwiatem...

tam ty mieszkasz. I pogrzebaczem
fajerki przesuwasz. I płaczesz
Bo tak długo czekasz na mnie z obiadem.

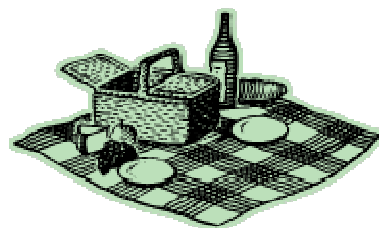
Idę do ciebie. W twoją zieleń.

LYHYESTI SUOMEKSI

Yhdistyksen seuraavat kokoukset ja tapahtumat:

* **17. toukokuuta klo 17.00**, seurakunta salissa, Puistokatu 1 - teemana **Puolan kuninkaan Władysław Łokietek kruunajaisten 695. vuosipäivää** (tapahtui Wawelin katedraalissa, Krakovassa vuonna 1320) ja **110. vuotta Konstanty Ildefons Gałczyński** (1905-1953) **syntymästä** puolalaisen runoilijan, satiirikon, näytelmäkirjailijan.

* **13. syyskuuta klo 12.00**, perinteinen huviretki ulkoilualue LUUKI. *Tervetuloa!*

Pięknego lata - Hauskaa kesälomaa!

Hallitus

ZJEDNOCZENIE POLSKIE w HELSINKACH

PL 279, 00121 HELSINKI

NORDEA: FI13 1247 5000 0012 63

E-mail: zpolskie@polonia-finlandia.fi

<http://polonia-finlandia.fi/>

ZARZĄD:

prezes

wiceprezes

sekretarz

skarbnik

członek

członek

Michał Zieliński

Katarzyna Lehtonen

Jerzy Gogulski

Ewa Rajatammi

Henryk Kaczmarek

Brygida Antikainen